

UNDERVISNINGSMINISTERIET

Den 14. november 1988

I skrivelse af 26. oktober 1988 vedrørende FFL 1989, bilag nr. 20.06 har Folketingets Finansudvalg stillet følgende spørgsmål:

Ad § 20.08. Højere og videregående uddannelser m.v.

Spørgsmål 21:

»I fortsættelse af ministerens besvarelse af spørgsmål nr. 7 ønskes oplyst, hvorfor det ikke er ansættelsestedet, der som udgangspunkt – således som det er tilfældet i det private erhvervsliv – har rettighederne til opfindelserne. Hvilke bestemmelser gælder på dette område, og hvad skulle i givet fald ændres, hvis man ønskede en ordening som for private virksomheder?«

Svar:

De gældende regler er fastsat i lov om arbejdstageres opfindelser, lovbekendtgørelse nr. 131 af 18. marts 1986. Efter denne lov har en arbejdstager normalt selv retten til en opfindelse, vedkommende har gjort. Men hvis opfindelsen er gjort gennem tjeneste hos en arbejdsgiver, er denne berettiget til at kræve at få retten til opfindelsen overdraget til sig, hvis opfindelsen falder inden for hans virksomheds arbejdsområde, eller hvis den i øvrigt angår en af virksomheden stillet nærmere angivet opgave. Efter en særlig bestemmelse i loven betragtes lærere og andet videnskabeligt personale ved universiteter og lignende læreanstalter ikke som arbejdstagere. De har den fulde ret til de opfindelser, de gør, med mindre andet er bestemt ved anden lov eller følger af aftale. Baggrunden for denne bestemmelse, der har været gældende siden 1955, var et ønske om at sikre forskningsfriheden ved universiteter m.v.

I 1977 blev spørgsmålet om ændring af bestemmelsen taget op af Planlægningsrådet for Forskningen, som lod udarbejde en redegørelse om spørgsmålet af professor dr.jur. Mogens Koktvedgaard. Det fremhæves heri, at en ophævelse af særbestemmelsen om lærere og forskere ved universiteterne m.v. i sig selv ikke vil have nogen betydning, da de højere uddannelsesinstitutioner har til opgave at drive forskning og meddele undervisning og ikke har til formål at foretage en erhvervs-mæssig produktion. Derfor kan vedkommende institution ikke kræve retten til en opfindelse overdraget under påberåbelse af, at den falder ind under virksomhedens arbejdsområde. Ligeledes hindrer styrelsesloven for de højere uddannelsesinstitutioner, at institutionen kan pålægge forskere at udføre en bestemt forskningsopgave. Deres forskningsfrihed er lovsikret.

På grundlag af redegørelsen fra 1977 blev der ikke dengang foreslået ændringer i lovgrundlaget. Spørgsmålet har endvidere påny været taget op af PRF i en rapport af 10. december 1987, hvoraf det fremgår, at man fortsat ikke går ind for lovændringer. Dette skyldes dels, at man deler Koktvedgaard's opfattelse, nemlig at det ikke kan anses for et naturligt formål for institutionen at udnytte opfindelser ved gennemførelse af industriel produktion, dels og navnlig at man mener, at en ændring ikke på nogen måde vil fremme patenteringsaktiviteten blandt universitetsansatte.

Spørgsmålet har også været taget op af en arbejdsgruppe, sammensat af repræsentanter for en række ministerier der i 1987 afgav en rapport om samarbejdsprojekter mellem private virksomheder og offentlige institutioner. Også denne arbejdsgruppe fandt det betænkeligt at ændre den gældende ordening på dette område.

På denne baggrund finder jeg ikke umiddelbart noget grundlag for at foreslå en gennemgribende ændring, men vil på den anden side ikke udelukke, at spørgsmålet om lovændring senere kan tages op.

BERTEL HAARDER

/ Birgit Andersen